Ч. 279 (14.176). Львів, субота 19. жовтня 1935. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Через зраду Італія заволодіє Абісинією.

Італійці бомбами і негідною поведінкою закріплюються на окупованих теренах. — Нема поважніших боїв.

ПАРИЖ, 18. 10. ПАТ. Аддіс-Абеба виглядає як великий воєнний табор. Містом переливаються війська, що під командою міністра війни раса Мулюгети йдуть на фронт. Яких 20 відс. цієї армії, що згідно з повідомленнями одних має 50 тис., других 100 тис. людей, засоблені в мулів.

Всі інформаційні джерела згідно повідомляють до полудня 17 ц. м., що на ніякім фронті не було поважніших боїв.

В останніх днях італійські летуни збомбардували склад муніції в Бель-Маріям (на південь від Макале). Також збомбардовано Амба-Оляге, при тім, як подають німецькі джерела, згинуло багато осіб з місцевого населення, бо в тій місцевости не було ніяких абісинських військ. Італійські літаки долітали до низини Данкалі та утруднювали концентрацію місцевим збройним силам.

В окупованій частині Абісинії повідомляють, що ген. Де Боно оголосив в Аксум заяву, що коптійську церкву будуть італійці шанувати. Ця заява викликала велике враження серед населення та нові акти льояльности.

З Каїру наспівають вістки, що в Лібії на границі Єгипту італійські війська ведуть горячково укріплення Ґеггар і в оазі Сівуа, куди приїхали італійські танки. Це є мабуть відповідь на англійські розпорядки в Судані.

НЕГУС ЗАГРІВАЄ ДО БОЮ І ВИТРЕВАЛОСТИ.

АДДІС-АБЕБА, 18. 10. ПАТ. Цісар Гайле Селассі був учора присутний на перегляді 50 тис. вояків, що приїхали до столиці. Потім цісар попрощав 4 тис. вояків цісарської гвардії, що йдуть на фронт. Підчас ревії негус виголосив коротку промову до війська: в якій заявив: „Якщо ми гаяли з відповіддю на збройну акцію Італії то тому, що ми мали зобовязання супроти Ліги Націй. Італійський напад частинно звільнює нас від цих зобовязань. Тому йдіть воювати, бийтеся відважно".

В часі ревії міністр військових справ рас Мулюгета підїхав на коні до цісаря, зсів з коня, витягнув шпаду і заявив, що готовий покласти життя за Абісинію. За кілька днів цісар поїде до Дессіє, де мабуть буде головна абісинська кватира. Рас Мулюґета вирушив нині до Дессіє на чолі великої армії.

Цісар як найвищий зверхник збройних сил видав приказ до армії, в якім дає такі ради: Не збирайтеся в зачисленій скількости. Застосовуйте радше партизантську тактику. Будьте терпеливі. Коли надлітають ворожі літаки, розпрошуйтеся. Скиньте зі себе біле одіння та надягайте строї кольору кгаків, щоб вас не було видно

ЗАТЯЖНА КАМПАНІЯ

ПАРИЖ, 18. 10. ПАТ. В дорозі на африканський фронт маршал Бадоліо дав представникові „Ларі Сойру" інтервю, в якім підкреслив, що італійський уряд рахується з тим, що його акція в Абісинії, як і всі такі кольоніяльні експедиції, вимагатиме довшого часу. Вирішної битви треба сподіватись щойно тоді, коли абісинці переведуть мобілізацію та сконцентрують свої війська. Якщо січневі дощі будуть слабі, можливе, що операцій на фронті не припинять навіть і в тім часі й вони треватимуть цілу зиму.

300-ТИСЯЧНА АБІСИНСЬКА АРМІЯ СКРІПЛЮЄ СВОЇ ПОЗИЦІЇ.

ПАРИЖ, 18. 10. ПАТ. З Аддіс-Абеби повідомляють, що ситуація на обох фронтах така:

На півночі італійці наблизили свої летунські бази до Аксума. Абісинські війська втратили звязок з італійськими відділами. Тепер абісинці скріплюють свої позиції в горах і водночас переводять поважні перегруповання. Обчислюють, що сполучені армії раса Касси й раса Сеюма матимуть 200 до 300 тис. вояків. Здогадуються, що вони тепер скріплюють свої позиції, приготовляючись до нападу на Аксум.

Кружляють неофіційні поголоски, що італійські війська окружили Макале, а навіть, що здобули його. На південь від Макале італійські літаки збомбардували абісинські відділи біля гори Амба Аляґ. Абісинці потерпіли важкі втрати. Італійські літаки знищили дві абісинські протилетунські батерії. На східнім фронті італійці далі є у підложжа гори Мусса Алі. Абісинська кіннота зробила кілька випадів намагаючись перервати получення італійських відділів з Еритреєю.

ФЕБРА ДОПОМОЖЕ АБІСИНІЇ.

На південнім фронті в Оґадені італійці йдуть вперед у напрямі Сасабанек. Абісинці намагаються ввійти до італійського Сомалі та окрилити італійські відділи.

Негус у своїй оборонній акції велику надію кладе на важкі кліматичні умовини, бо в листопаді в Оґадені звичайно поширюється епідемія фебри, що її важко переносять навіть тубільці. В Аддіс-Абебі передбачують, що ця епідемія дуже припинить італійські операції в Оґадені.

Недалеко Гаррару Абісинія концентрує тепер свою найкращу армію та артилерію.

РАС ГУҐСА НАЧАЛЬНИКОМ ПРОВІНЦІЇ ТІҐРЕ

РИМ, 18. 10. ПАТ. Вчора в Адиграт відбулось торжество проклямування раса Гуґси начальником провінції Тіґре. Ця номінація є дуже важливим політичним потягненням. Вона вказує на методи, якими послуговується Італія у своїй акції на терені Східної Африки. Вона має на меті не тільки добути військову перевагу, але й перетягнути до італійців мирним шляхом населення, духовенство і провідників. Найближчий час присвятять мировому походові у глибину Абісинії.

Згідно з останніми повідомленнями з Асмари політична ситуація засадничо змінилася на краще. Велика частина населення і коптійського та магометанського духовенства не то що не виступає проти італійців, але переходить до військ окупантів. Теперішня увага Асмари зосереджена на революційних рухах у провінції Ґоджам.

ПОШЕСТЬ ЗРАДНИКІВ В АБІСИНСЬКИХ РЯДАХ.

РИМ, 18. 10. ПАТ. Італійські джерела подають, що кількох абісинських провідників виявило охоту піддатися італійцям.

АДДІС-АБЕБА 18. 10. ПАТ. Дістали тут вістку, що положення на фронті у провінції Тіґре покращало в користь абісинців.

За конструктивну творчу силу.

Одним із дуже пекучих питань нашого національного життя в Польщі є справа нашої інтелігенції, її становища у нашому громадянстві та її матеріяльної забезпеки. До війни це питання у нас майже зовсім не існувало. Кожний, хто скінчив вищі чи фахові школи і здобув відповідний патент, а навіть кожний, хто мав хоч би нижчу середню школу, легко здобував собі прожиток, найчастіше на державній посаді. Молодому правникові не тяжко було дістатися до судейської служби, трохи тяжче до скарбової, а вже нелегко до політично-адміністраційної, особливо до 1908. р. Ще лекше було дістати державну посаду в середній школі українцеві, що скінчив фільософію, з огляду на те, що від 1900-их років масово отвирали в Галичині нові державні ґімназії і реальні школи та учительські семинарії. До вільних звань ішли тільки відважніші і з правила здібніші одиниці, бо загал і рідня уважали часто такий крок молодого чоловіка непотрібним і небажаним ризиком. Не були безробітними і ті, що мали виділову школу або кілька ґімназіяльних кляс. Державну службу, як маніпуляційні урядовці могли дістати і вони і то безпосередньо, або по вислуженні в характері підстаршини 12 літ при війську на основі т. зв. цертифікату.

До праці в українських установах не пхався тоді майже ніхто, а брав її хіба у випадку крайньої конечности, коли вже ніде не можна було знайти приміщення. Зрештою і тих установ не було багато. У більших повітових містах повітові кредитівки (нинішні Укрбанки) потребували щонайбільше по кількох службовиків і тільки один „Дністер" у Львові затрудняв поважніше число на нижчих маніпуляційних посадах, які часто займали переходово різні студенти, а навіть у пополудневих годинах ґімназисти вищих кляс. В останніх роках до війни прожиток давали молодим інтелігентам і численні приватні ґімназії та ґімназіяльні курси. Назагал, безробіття тодішня молода інтелігенція у нас не зазнавала.

Наше громадянське життя і його розбудова не

були до війни такі, як є сьогодні. Здебільша все було у первопочинах і у примітиві та роблене аматорами-дилетантами. Найчастіше громадянську роботу роблено за „гонір“ і то не тільки політичну, але і кожну іншу. Робили її священики і народні вчителі, дальше вчителі середніх шкіл і судді, а в останніх часах адвокати і адвокатські кандидати, як правники і життєві практики та люди незалежні від держави. Довгі роки адвокатський стан тримав провід всього українського національного життя, в історичних передвоєнних і воєнних роках, у періоді нашої державности та й потім!

Переважали у громадянській роботі безплатні — чи виїмково частинно винагороджувані — аматори, що властивий свій прожиток мали як священики, вчителі чи інші державні урядовці й адвокати; загал уважав їх суспільну позицію та матеріяльну забезпеку куди вищою і кращою, ніж приватних урядовців. На тих останніх наші люди гляділи нераз як на неудачників, за людей зі звихненою життєвою карієрою, що їм не пощастило добитися до державного або хочби остаточно до краєвого (народне учительство) жолоба. Не диво, що ні кооперація — за виїмком нечисленних начальних місць — ні культурно-освітня орґанізація не робили до війни таких поступів, як цього вимагало і тодішне наше життя та потреби і можливости його розбудови. Не було вишколених та фахово освічених інтеліґентських робітників і хоч були нераз і дуже значні фонди (нпр. у „Сільському Господарі“ у кількох довоєнних роках, подекуди й у „Просвіті“) робота не мала потрібного розгону, трівкости і доцільности, бо здебільша вели її аматори-дилетанти хоч нераз і дуже здібні. А що можнаб було тоді зробити, якщо булиб замість них сьогоднішні фахівці з високою освітою і кваліфікаціями!

Після світової війни настав у нас основний переворот щодо можливостей приміщення інтеліґентного доросту. З маленькими виїмками відпали державні посади. З часом спавперизувалося і наше сільське духовенство і до низів звичайного інтеліґентського пролетаріяту упав в останніх часах численний у нас і давніше найзаможніший адвокатський стан, що, як згадано, в історії нашого національного життя має свою визначну творчу конструктивну ролю. Які три тисячі нашого народнього учительства, що остались ще на державних посадах, у сучасних пануючих відносинах фактично стали мертвими у нашому національному зорганізованому житті, як врештою і інші державні урядовці української національности в Польщі.

Конструктивна творча праця, відбудова і розбудова старих установ та творення нових національних станиць, силою фактів упала на долю адвокатів, частини духовенства й емеритів чи альокавтованих державних урядовців та на тих — теж нечисленних, що вже і давніше професійно працювали у проводі наших установ. Загальна ситуація ставала що-раз більше загрозлива. На щастя до краю — на думці маю Галичину — прийшла нова, чисельно сильна і фахово вишколена допомога. У високих школах за кордоном, а з часом і у Польщі, тисячі наших молодих людей покінчило фахові студії і вернулось сюди як ріжнородні інжиніри, лікарі, ветеринарі і дипльомовані торговельники, а навіть як культурно-освітні орґанізатори, що не могли найти серед нас готового варстату праці. Про правників і фільософів і не говорю. Ті, для здобуття можливости заробітку у свому фаху, як адвокати чи вчителі, мусіли нострифікувати свої студії, а фільософи таки не находили дуже часто ніякого пристановища і примирали з голоду, або приміщувалися при варстаті, до якого ніколи передтим не приготовлялися. Ще найліпше виходили медики, що власними силами розмірно легко могли здобути прожиток для себе, в разі чого й у сільській глуші.

Здавалося — і так дехто і думав, що наші молоді інтеліґенти, які вернулись до краю, майже поголовно знидіють. Воно не цілком так сталося. Велика криза, — безробіття нашої молодої інтеліґенції, — вийшла несподівано на деякий час нам на добро і стала двигуном нашого розросту і скріплення. Не маючи змоги дістати державну посаду, пішли і на нижчі та мало платні місця у наших установах. Наша кооперація, і то так централі (Центросоюз, Маслосоюз, Народна Торговля) як також окружні і повітові осередки, дальше Сільський Господар і його філії, врешті і Просвіта зі своїми філіями (Рідна Школа творить тут зовсім іншу ділянку) дістали молодих, загально і фахово освічених працівників. Повстали і приватні підприємства, кермовані фахівцями. Зродилося, хоч покищо ще дуже слабеньке, і приватне купецтво. Не кажу вже про створення або розбудову професійних орґанізацій як адвокатів, лікарів, інжинірів, купців і промисловців, що теж є нашим дуже значним доробком.

Те все є сьогодні нашою ясною сторінкою. Створився новий стан, до світової війни у нас майже незнаний, приватних службовиків з вищою освітою, що без сумніву заважить чимало на ході і розвою нашого збірного життя і повинен би стати його мотором і промотором. Однак, на жаль, наше громадянство, а то нераз і самі інтересовані не у всьому і не завжди доцінюють це знамене під цю пору явище. Богато ще з наших часто і навіть значніших громадян, не позбулося старої галицько-польської звички трактувати службовиків в установах як свого роду гайдуків, якщо вони не займають там передових становищ з титулами директорів чи начальників та з відповідною платнею. Забувають про те, що на тих сірих людях з фаховою вищою освітою і практикою, на їх знанні, енерґії, праці, а часто і посвяті, спочиває доля і розвій даної установи, а не на достойниках що засідають у надзірній раді або виділі. Ті сірі службовики в кооперативних господарських і освітніх установах, у всяких союзах, Сільських Господарях чи Просвітах мають якраз безпосередні безперервні звязки з нашими низами і їхнім життям, яке формують і яким кермують. Вони вже нині є фундаментом нашого кращого завтра та нашою елітою, перед якою майбутність.

Не є вони урядовцями в розумінні платних виконавців праці звичайних приватних підприємств, бо вони є теж звичайно і членами-громадянами тієї установи, в якій працюють: кооперативи, Сільського Господаря, або Просвіти чи Рідної Школи. Розвій тих установ лежить їм чейже на серці як активним громадянам. Правда, ця активність не завжди наглядна. Вина у цьому і самого громадянства, що часто не доцінює їхнього значіння і пожертвування, трактуючи їх нераз як звичайних платних наймитів, а це неодному відбирає охоту до ще інтенсивнішої праці.

І ще одно. Дехто старається поширити незгоду і непотрібну боротьбу між рядовими службовиками і їхніми керманичами (директорами й начальниками), вмовляючи у перших, що вони раби-невільники супроти других, що є панами. І така думка, кинена демаґоґами для цілковито інших, укритих — можливо політично-партійних — цілей, находить тут і там відгомін серед людей, що даються на це взяти. Ані наймитів ані панів тут нема. Одні і другі є членами тієї установи, де працюють, яка для обох є і повинна бути дорогою і де авторитет людині надає не висота платні, а особисті вартости: освіта й характер. Виключної кастовости тут не було і нема, то й непорібна незгода, а тим більше боротьба.

Наші приватні урядовці дали нам по війні неодну високовартісну одиницю, нині з виробленим іменем і визначними заслугами у конструктивній, творчій праці на народній ниві, яку перші нераз починали вони орати і засівати. Треба, щоб таких було по змозі якнайбільше. Буде їх більше тоді, коли наше громадянство стане ставитись з признанням не лише до їхньої нелегкої праці, але і з пошаною до них самих. Це додасть їм охоти, запалу і завзяття, створить з них нову, справдішню конструктивну творчу силу, що зуміє опанувати наше нинішне лихоліття та створити нашу дійсну еліту, що виведе наш нарід на битий шлях.

Д-р Степан Баран.

о. Г. КОСТЕЛЬНИК. 4)

Чому я став українцем?

А Велика Україна? Хоч як глибоко й широко вона була насякла московськими національними вартостями, то в критичний час відреклася їх та стала кохатися у своїх власних. Значить: такими штучними національними вартостями, що не сягають до останніх глибин душі, в нинішніх часах не доробишся. Даремно держави намагаються зденаціоналізувати свої національні меншини, накинути їм свою власну національність. Нині в Европі вже не час на це. За пізно! Европа вже переживає свою осінь. Кожний її нарід має свою писану історію, свою, граматикою утверджену, мову, свою літературу — і тільки це на 100 відсотків його. Щоб уповні зденаціоналізувати якийсь нарід, на це треба, щоб він **цілком забув** свій справжній національний родовід. А це в нинішніх часах неможлива річ. Анґлія ірляндцям навіть їх мову відобрала, та не могла їм відобрати памяти їхнього родоводу. А це вистарчило, щоб ірляндці почували себе окремим народом. Слоӯидне, половичне зденаціоналізування — це, як ми сказали, зрадлива вартість, що саме в критичній хвилі приносить пануючій нації завід і навіть месть.

Для Росії по світовій війні цілком певно було би ліпше, колиб Україна була національно скристалізована й перенята своїм націоналізмом. Тоді, як конкуренційний ресонанс, і в москалів був би сильніший свій власний націоналізм. А в таких умовинах большевизм не міг був би виступити з такою розторощуючою силою. Україна, така ворожа большевизмові, була би рятувала Московщину перед большевизмом. Взагалі краще є мати діло з певними вартостями, ніж з непевними — навіть у борні зі своїми антаґоністами. Щож інше хоче ціла воєнна шпіонажа, як не те, щоб вивідатися про дійсні вартости ворога?

А тепер про нас для нас. Якщо Москва не доробилася на штучно зрусифікованій Україні, **то чого могли би ми дорбитися на нашому народі, колиб його штучно русифікувати?** Чи це не було би самогубством? Адже ми ані в Австрії не могли, ані в Польщі не можемо ні в сотній частині так зрусифікувати наш нарід, як це робила і зробила Росія своїм військом, школами, церквою і всіми урядами. Наші москвофіли, крім деяких виїмків, що виховалися в Росії, й самі не вміли як слід по російськи, отже як могли творити російську літературу? Як могли просвічувати нарід у російському дусі? Деж тут 100-відсоткова вартість? **Цеж повна неприноровленість до вимог модерного життя народів, це жалюгідне каліцтво.**

Життя вирішило цю проблему. Москвофільство, хоч у своєму часі (десь від 1850 до 1890 р.) пануюче в горішній верстві нашого галицького народу, мусіло уступися перед українським рухом як нездібне до життя і борні, як труп, як химера.

Маємо просто класичне мірило життєздатности українства, а мертвоти москвофільства. За ввесь час свого істнування галицькі москвофіли не то, що не створили своєї літератури, **але не створили ні одної книжки, котра мала би справжню літературну вартість.** Найвартісніше, що вийшло зпід їх пера, це написане галицькою народньою мовою, отже по українськи (популярні оповідання о. Наумовича). **А галицькі українці створили цілу літературу.**

Українці в Росії немало причинилися до зросту російської літератури, та вони жили в „російському світі“. Також нинішня література твориться „з останніх сил“. Щоб творити національну літературу, треба жити духом свого народу і то наскрізь. Тільки вивчені, розумом осягнені звязки не вистарчають. Уже забагато написано в літературі кожного народу, надто високий рівень нашого літературного вироблення, тому нові літературні вартости можна творити тільки з інтуїційних глибин. А галичанин, проживаючи в Галичині, ніяк не зможе жити таким повним російським духом, щоб відчувати найсубтельніші фібри. Найлекше це пізнати на літературній мові. І вона домагається інтуїційного знання, яке можна осягнути тільки в дитинячому віці. Тут я можу бути повчаючим прикладом. У гарній літературі треба настільки **панувати над мовою, щоби бавитися нею.** Я став учитися української мови вже по 20 році свого життя, отже осягнув знання україн. мови **„від розуму до чуття“**. Хоч скільки труду я вложив, щоб опанувати українську мову, хоч від 1907 р. я день у день говорю, читаю й пишу по українськи, то завсіди відчуваю, що моє знання не є „від чуття до розуму“, але „від розуму до чуття“. Особливо в поезії, де дійсно треба творчо бавитися мовою, відчуваю, що я спутаний. Це мене мучить, огірчує, тому й не люблю писати поезій по українськи. Всюди мушу **розумом** відгадувати акцент, вдатність чи невдатність фрази, межі „поетичної ліценції“, а розум ніколи не вспіє дорівняти інтуїції. Легко приходиться мені писати поезії тільки в бачванському діялекті.

(Далі буде.)

Замість грудки землі на могилу — рідній сестрі.

„Ви знаєте долю й обовязок жінки. Треба йти крізь бурі літа й осінні громи — разом з ним..." (Тиберій Горобець: „Замісць квітів на далеку могилу" — „Діло" ч. 251 з 20. 9. 1935).

Холодною і бурною осінню 1901 р. прощали ярославські українці, а з ними в особі делеґата „Української Бесіди" у Львові галицьке громадянство, Марію Слободівну із сцени українського театру. Декілька поважних, жалем та веселими докорами за „зраду української Музи" переплітаних промов, двометровий лавровий вінок із червоними шовковими лентами „незабутній Марії" — і занавіса щасливої, повної блеску й радости життевої дії запала куди раньше, як ждали того ті, що їх захоплювало її мистецтво.

Неподвижно стояли ми, 5-, 9- і 12-літні брати „великої" сестри де то в кутку театральної салі, слідкували за подіями, будьто би розуміли їх, але не розуміли її — рідної сестри. Вона була старша від нас, зовсім молодою вступила до театру, ми бачили і знали її куди більш із сцени, як удома. Від самих ранніх літ гостювали часто у неї підчас літніх ферій, ходили кожний день до театру і з гордістю й подивом слідкували за її грою. У „Грицю" вона нам особливо подобалась. Десятки разів бачили ми її у тій ролі, переживаючи з нею її сценічну траґедію і затискали кулаки на Костя Підвисоцького-Хому — її ворога!

„Булоб тобі. Грицю, та на вечерниці не ходити..." й досі чую той рефрен, проголошуваний нею таким то ніжно-шовковим і сльозами здавленим голосом, при якому я, дітвак, і собі кожний раз проковтував сльозу, а то й болюче здавлював рамя молодшого брата й із затисненими зубами шептів йому в ухо: „І справді дурак отой Гриць, що ходив на ті вечерниці!..."

Удома, особливо, коли їй приходилося приводити нас, збиточників до „рівноваги", ми не чули того шовку в її голосі і нераз дивувалися, чому то наша Маня на сцені якась то „інакша", як удома. І тільки того вечора, при прощанні із театром, ми вперше бачили її на сцені інакше, як досі. Якусь не сценічну, а поважну, може й несподівану усмішку було видно на її обличчі, коли вона, із лавровим вінком у руці, востаннє прощалася із публикою.

Не розуміли тоді її рішення ми, дітваки, не розуміли і приятелі-друзі її, щирі й поверхові, не розуміла, здається, і її рідна мати, обливаючи слізми її вінчання із ним...

А за вінчальною вечерою йшли промови, передказування і побажання гостей молодій, талановитій і багатонадійній парі: літераторові й артистці. Скільки то спільної праці, скільки успіхів, преси, слави і спільного щастя мала їм принести майбутність!

Але ще й не прогомоніли слова промовців, як уже поезія і романтизм богеми куди то розвіялись і сіра буденщина затерла блеск минулого й покрила мрякою майбутність. Так і пропали вони за дверми спальні, у яку він повів її після вінчальної вечері. У спальні, в якій вона поховала всі свої особисті бажання й ідеали, свою молодість, своє життя, і з якої освободила її після більш як трьох десятків літ щойно так траґічно жорстока рука північного хама...

Там, у спальні і в домашньому огнищі Марія Будькобй й дальше була зіркою і прімадонною; режисером і ковалем „успіхів" та життя навверх — від суплентських злиднів у Ярославі аж до Медових Гір — був він.

І „крізь бурі літа і під осінні громи" вона йшла за ним. Йшла не зважаючи на всі його службові переслідування, нагінки і суспендування, від Ярослава, Коломиї, Станиславова, Бережан, Городенки і т. д. крок за кроком. Вигідне життя у достатках міняла разом з ним на злидні у Камянці, Вільні, Львові, без скарг, без обвинувачень — аж до большевицького раю...

На дружньо-щирі представлення рідних, що їй не требаб так каратися і що їй можнаб краще жити, якщо він покинув би оту свою вічну „діяльність", вона відповідала мягко, але із незворушним переконанням: „Того, що моє право, як жінка і мати його дітей я від нього вимагаю і він сповняє свій обовязок. Позатим я не маю права здержувати його від громадянської діяльности. Його помилки — це людські помилки, але й у цьому виною більш окруження, серед якого він працює, ніж він сам..."

У цій вірі залишилась послідовною до смерти. Вона справді й ніколи в житті не мала нічого спільного з ідеями її чоловіка, але вона й не пробувала їх якнебудь поборювати. Не з якоїсь то психічної слухняности й повинування мужчині, але у вірі в нього, в його правду, його завзяття й рішучість, із якою він вів її десятки літ. У тій вірі стояла непохитно, твердо, їй жертвувала власну свою майбутність, славу, своє спокійне вигідне життя, сестру, братів, батьківщину — все.

Радости, правдивої радости життя не зазнала вона від занавіси після останньої дії у „Хаті за селом" майже зовсім. Одиноку свою життєву радість — удалих і талановитих дітей — і ту віддала по волі свого чоловіка на службу, а відтак і зовсім у руки катам. А й тієї останньої моральної розради матері-страдниці не дала їй дожити мачуха-доля: її улюблені сини не згинули із крісом в руках у боротьбі із ворогом в обороні дорогої батьківщини, але пропали марно й непотрібно від куль людей, що гірші диких тварин.

Нелюдський хам не покрив на вічний сон стомлених її очей і в останньому смертному здрогу вони, бідні, певно усе ще звернені були в далеку північ, де караються останні її діти — у каторзі, в яку запроторив їх — їх рідний батько.

Може и прийде пора, коли вони, нещасні, вийдуть іще на волю і помстять Твої страдання і Твою смерть. Покищо спи, Нещасна, тихим заслуженим сном і жди, поки прийде Велика Хвиля. Вона може вже й недалеко...

Михайло Слобода.

Господарська конференція у Львові.

Агенція „Всхуд" повідомляє:

В суботу 19. жовтня ц. р. відбудеться у львівського воєводи Беліни Пражмовського господарська конференція, на якій обговорюватимуть господарські справи львівського воєвідства.

У конференції візьмуть участь новоибрані посли і сенатори поляки й українці, голови господарських і промислових установ та начальники влади й урядів, яким підлягають господарські справи.

—o—

Мек Дональд погрожує напасникам.

ЛЬОНДОН, 18. 10. ПАТ. Мек Дональд промовляючи в Гесвел Даргейл між ін. заявив: Якщо тільки вистане нам відваги довести справу до кінця, то діждемося хвилини, коли **ніяка держава не поважиться на акт нападу, бо знатиме, що це не принесе їй ніякої користи.**

Відгомін селянських заворушень на Литві.

РИГА, 18. 10. ПАТ. З Ковна повідомляють: Вступне слідство у справі селянських заворушень закінчили. До відповідальности притягнули 60 осіб. Справу розглядатиме воєнний суд.

Розмови про морські зброєння.

ЛЬОНДОН, 18. 10. ПАТ. Японська амбасада дістала з Токіо відповідь на британський демарш, що пропонував зачати підготовчі переговори до морської конференції. Думають, що японська відповідь годиться на такі розмови у ділянці морських питань.

Італія на санкції відповість мораторією.

БЕРЛІН, 18. 10. ПАТ. „Дойчє Альґемайне Цайтунґ" повідомляє з Льондону, що в колах тамошньої Сіти рахуються із тим, що італійський уряд оголосить мораторію на зобовязання, які позатягав супроти цих держав, або їх громадян, що беруть чинну участь у протиіталійських санкціях. На думку Сіти Італія досі не оголосила мораторії тільки тому, що не хотіла пересуджувати наміреної ухвали Ліги Націй у справі товарової бльокади.

Коломия і коломийський повіт
у світлі статистики.

Головний Статистичний Уряд оголосив такі статистичні дані про Коломию і коломийський повіт на основі перепису населення з 9. грудня 1931 р.

ПРОСТІР, ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ І ВОЛОСТИ.

Простір коломийського повіту 1.298.1 км². Загальне число населення повіту 142.212, з того мужчин 68.007, жінок 74.205. Густота населення 109.6 на км². У повіті є одна міська, 14 сільських волостей, 92 сільські громади, 211 місцевостей. **У Коломиї** було 33.788 осіб без війська по касарнях, з того 15. 458 мужчин і 18.330 жінок.

ПОДІЛ НАСЕЛЕННЯ ЗА ВІРОІСПОВІДАННЯМ.

За віроісповіданням проживало в Коломиї **6.215 грекокатоликів (18,4%)**, 12.450 римокатоликів (36,8%), 14.332 жидів (42,4%), 711 євангеликів (2,1%) і 65 інших (0,2%).

На загальне число 6.843 осіб, які проживали **по містах коломийського повіту**, було 4.851 грекокатоликів (70,9%), 630 римокатоликів (9,2%), 1.333 жидів (19,5%) і 26 інших (0,4%).

На загальне число 135.369 осіб, які проживали **по селах** коломийського повіту, було **110.174 грекокатоликів (81,4%)**, 18.845 римокатоликів (13,9%), 5.222 жидів (3,9%), 970 інших (0,7%).

МАТІРНА МОВА.

В **Коломиї** записали, що українською мовою говорило 1.988 осіб (5,9%), руською мовою 1.754 осіб (5,2%), себто **разом нашою мовою говорило 3.742 (11,1%)**, польською мовою 21.969 осіб (65,0%), жидівською з гебрайською 6.798 (20,1%), німецькою мовою 1.220 (3,6%), іншою мовою 17.

По містах коломийського пов. записали, що українською мовою говорило 2.551 (37,3%), руською мовою 1.903 (27,8%), себто **разом нашою мовою говорило 4.454 (55,1%)**, польською мовою 1.646 (24,1%), жидівською з гебрайською 719 (10,5%), іншою 3.

По селах коломийського повіту записали що українською мовою говорило 68.908 (50,9%), руською мовою 33.429 осіб (24,7%), себто **разом нашою мовою говорило 102.337 (75,6%)**, польською мовою 28.39 (21,0%), жидівською з гебрайською 3.674 (2,7%), іншою 716 (0,5%).

ГРАМОТНІСТЬ.

У Коломиї на 33.788 осіб **не вміло ні читати ні писати 4.012 (14,5%).**

По містах коломийського повіту на 6.843 особи було **2.035 неграмотних (38,6%).**

По селах на 135.369 осіб **було 42.978 осіб (42,1%) неграмотних.**

МЕШКАНЕВІ УМОВИНИ.

У Коломиї мешкальних нерухомостей було 4.524, мешкальних будинків 4.927, загальне число помешкань 7.833, загальне число кімнат у помешканнях 17.140, пересічне число осіб на кімнату 1,9.

По містах коломийського повіту мешкальних нерухомостей було 1.429, мешкальних будинків 1.450, загальне число помешкань 1.588 загальне число кімнат у помешканнях 2.336, пересічне число осіб на кімнату 2,9.

По селах мешкальних будинків було 29.879, загальне число помешкань 30.861, загальне чи-

Українська новітня фортепіянова творчість.

(Докінчення).

З Лиськом споріднюють стилево часто М. Колессу, але він має і свої відмінні риси. Колессу характеризують хоч і вишукано-барвисті й дисонантні, проте рішуче-тональні гармонії, велика суцільність форм, відсутність балачки, уживання народніх зворотів. Його твори (Пассакалія, Скерцо і Фуга, Мала гуцульська суіта) не мають у собі гуцульської фолькльорної тематики; є це радше цикль контрастових картин, що в них автор зафіксував свої враження з гуцульської природи, населення, розмаху, стихійности і... нужди.

Антін Рудницький, стилем, формою і технікою споріднений радше з придніпрянським композитором Лятошинським, „найлівішим" українським композитором. У виявї своеї експресії Рудницький скромніший, натура не така вибухова. Зате його фортепіянова фактура богатіша й звучніша, ніж у Лятошинського. (Варіяційні студії на тему української нар. пісні, Соната на теми стрілецьких популярних пісень).

Згадати ще треба Тараса Микишу (вихованка віденської школи), Б. Кудрика, що старається поєднати український елемент з клясичними традиціями (Сонати, Рондо і ін.), та С. Туркевич-Лісовську і Р. Сімовича наймолодших вихованців праської школи.

Для нас, західних українців, фортепіянова ділянка музики має особливо велике, може й епохальне значіння. Бо через недостачу сцени, симфонічних орхестр, камерних ансамблів, західно-українські композитори, мимохіть оминають деякі галузі творчости, а в інших ідуть на вічні компроміси тому, що мусять рахуватися з фактичними виконавчими можливостями своєї суспільности. З інструментальних найкраще поставлена у нас ділянка піяністично-виконавча, і тому наші композитори у форт. творах найменш обмежені, найщиріші і договорюють відважно те, про що в інших ділянках тільки натякали.

На Сов. Україні розвій інструментальної, а в тому і фортепіянової літератури пішов за останніх приблизно 15 літ в прискішеному темпі і широких розмірах. Про Л. Ревуцького, одного з найвизначніщих сучасних наших композиторів писали у нас уже досить багато. Його прелюдії на фортепіян, це дійсно перлини нашої форт. літератури, досконалі своєю піяністичною фактурою і високовартісні під оглядом композиційним. Вони наближаються до Шопенівської романтики, але технічними і виразовими засобами Ревуцький сягнув значно дальше, не цураючись навіть бітональности. (Окрім цього інші дрібні твори, соната, концерт).

Найлівішим українським композитором по цей і той бік Збруча є Б. Лятошинський. Це типовий експресіоніст. Лятошинського не можна слухати як давню музику „з добрих часів". Збільшені і зменшені ходи в мельодії й атональні гармонії змушують слухача до психічного переродження, щоб зрозуміти сучасний життєвий кругіж. Це є переливи звукових барв, це є ритми, а у виразі це експресіоністична безпосередність і вибуховість. (Сонати, баляда-легенда „Відображення" і ін.).

Своєрідно фортепіяновим композитором є В. Косенко. Сам добрий піяніст, він уміє добути з фортепіяну розмірно скромними засобами багато звучности і елеганції. Під оглядом композиційним можна доглянути в нього впливи російської школи, особливо Рахманінова. Народніх мотивів Косенко до своїх композицій не впроваджує, проте в його творах відчуваємо українське середовище і загальний подих української народньої творчости. (Сонати, Поеми-легенди, Суіти, Етюди, форт. концерт.).

Зовсім відмінними типами є П. Козицький і М. Вериківський(що творять на основах теорій т. зв. ладового ритму — проф. Б. Яворського). Не зважаючи на те, що найбільші цінності Козицький дає у творчості вокальній, проте і в фортепіянових композиціях зумів він затримати свою ляпідарну, ядерну музичну мову. Його прелюди — короткі, здебільша одномотивічні нариси, характеристичні своєю аскетичною фортепіяновою технікою, але не зважаючи на те і досить живою кольористикою. Форт. стиль Вериківського дуже споріднений з Козицьким.

З інших і молодших композиторів згадать треба Р. Костенка, Ігора Белзу, Ф. Надененка, Лапшинського, Дашевського, Коляду й інших.

В загальному фортепіянова творчість совітських композиторів не має покищо виразніших національних рис. Коли ще взяти на увагу ту течію европейського музичного мистецтва, що залюбки впроваджує до модерної музики тематику народніх пісень у своєрідному імпресіоністичному або й експресіоністичному розумінні (Новак, Барток, Стравінський, Шимановський і багато інших), то ясно, скільки цінностей може внести українська музика „модерна", з рідного фолькльору до загально-европейської скарбниці.

Зиновій Лисько.

Процес за вбивство мін. Перацького при замкнених дверях?

Як зачувати, процес за вбивство мін. Перацького відбудеться **при замкнених дверях без представників преси.** Кажуть, що про хід процесу видаватимуть тільки півофіційні комунікати. У звязку з цими поголосками вибралася до суду у Варшаві делеґація з проханням відкликати такий евентуальний розпорядок.

На виховні теми.

В чужім великім місті.

Нераз, не два траплялося мені зустрічати хлопчину нужденного на лиці, в обідраній свитині, що блукався безпомічно по вулицях нашого міста. Звідкіля він? Чого глядить? За ким шукае?

На ці питання не треба відповідати. Хтож з наших читачів не стрічав такого хлопчини у нашім великім місті? Хтож не бачив новітньої торговиці людьми на львівськім ринку?

Тяжкі часи, безвиглядне економічне положення нашого села, брак заробітків, а разом з цим нужда, голод і холод — ось причини, чому активніший сільський елемент емігрує **до міста по хліб та людські умовини життя і праці.** Недавно стрінув я молодого хлопця зі Скали н. Збручем. 200 км. ішов до Львова по долю. Неначе в казці. Таких хлопців і дівчат тепер багато. З усіх усюдів ідуть до нашого міста, повні надій на краще. Але „світ не батько". На вступі жде їх не тільки незвичайний гамір, але й тяжкі розчарування. Кожний у місті зайнятий тільки собою, кожний спішить немов до поїзду і поза своїми справами ніхто навіть не зверне уваги на хлопчину, що йшов 200 км. по свою долю...

Що діється тоді в його душі? Може якийсь жаль, може якийсь біль... не знаю. Але знаю, що очі його сумні, що ноги попухли від ходу і змучення. Знаю, що **треба йому помогти.** Треба дати лавку, щоб собі відпочив, трохи теплої страви... А потім треба йому вишукати місце в крамниці, в робітні, в фабриці. Треба, конче треба! Для його добра, для добра загалу. Цеж наш малий брат.

Хто має цим „треба" зайнятись? Ось питання, на яке мусимо знайти скору відповідь. На мою думку цією пильною справою повинні зайнятись такі наші товариства: Рідна Школа, Т-во українських ремісників „Зоря", Т-во „Ремісняча Бурса".

Про практичне переведення такого пляну в життя буде на днях нагода основніше подумати й поговорити. **19. ц. м. є Загальні Збори „Ремісничої Бурси".** Товариство це веде у Львові дві бурси для ремісничого доросту. В бурсах цих виховує 80 хлопців, що вчаться ремесла, торговлі. Як виховує? Які має успіхи? Які перешкоди? Не тут про це говорити.

Тут тільки принагідно згадаю, що Т-во „Ремісница Бурса" опікується по своїм силам молодою еміграцією українського села. Але ця опіка далеко не вистарчає. Праця над удержанням двох бурс зуживає тільки нервів і часу, що на інші справи, хоч і які важні, нема місця. Тимбільше, що ми не тільки бурси удержуємо. В ремісничих бурсах **виховується молодь на здорових фізично і духово громадян.** Що це значить — розуміє кожний батько і кожний виховник.

Для інших справ, зокрема для опіки над сільською молодю, в нас нема сил. Тут треба скоордованої праці вгорі згаданих товариств. Спільним зусиллям рушимо врешті пильну справу. Тоді сільська молодь по відбутих 200 км. не знайде у великім місті зимної байдужности метушливих вулиць. Бідну сільську хату заступимо їй привітним місцем і добрим словом. Леліяним надіям дамо нагоду до праці й людського життя. Щоб росло наше місто, відітхнуло село — щоб усміхнулась заплакана мати!

Ярослав Сперан.

Зміни в австрійськім уряді.

НЕВИРАЗНЕ ПОЛОЖЕННЯ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 18. 10. ПАТ. Канцлер Шушніґ перевів реконструкцію кабінету. Уступили міністри Фей, Нойштадтер-Штірмер, Райтер, Штаремберг і Берґер-Вальденеґ задержали свої теки в новім уряді.

НОВИЙ СКЛАД КАБІНЕТУ.

До нового австрійського уряду входять: Шушніґ — канцлер, міністр національної оборони й освіти, Штаремберґ — віцеканцлер, Берґер-Вальденеґ — закорд. справи, Бар-Баренфельс — фінанси, Вінтерштайн — справедливість, Деоретобергер — сусп. опіка, Штраль — хліборобство, Штокінгер — торговля, Буреш — міністр без теки

НАПРУЖЕНА СИТУАЦІЯ.

ВІДЕНЬ, 18. 10. ПАТ. Офіційно повідомляють, що реконструкція кабінету є гаслом до переведення злуки всіх військових організацій. Це намірено на основі повного порозуміння між Шушніґом і Штаремберґом.

Новий уряд буде вірний політичним традиціям Дольфуса. Закордонна політика уряду не зміниться і метою її буде задержання незалежности Австрії. В політичних колах думають, що до реконструкції прийшло з тої причини, що Фей занадто фаворизував віден. Гаймверу та вороже до неї відносився мін. Райтер. Оба вони уступили. Новий уряд означує скріплення значіння Шушніґа і Штаремберга. Фей видав денний приказ до віденської Гаймвери, в якім повідомляє про своє уступлення та взиває своїх підвладних, щоб заховувались спокійно і здисципліновано.

ВІДЕНЬ, 1. 180. ПАТ. **До столиці приїхали з Долішньої Австрії сильні відділи Гаймвери, щоб забезпечити безпеку у столиці у звязку з реконструкцією уряду.**

Відкриття українських університетських курсів

у коломбійському університеті.

Ню Йорк, 28. вересня.

У пятницю, 27 вересня ц. р., зібралася громада інтелектуальних людей в Ню Йорку й околиці, між ними і вимагане число записаних студентів, на отворення **першого курсу української мови в університеті Коломбія в Ню Йорку.** На інавгурацію прибув голова департаменту східно-европейських мов, професор Джан Дайнелі Принс, а також інші члени цього департаменту, як д-р Артур П. Колмен та проф. Кларенс Огостус Маннінг. Учитель української мови, **Йосиф Стеткевич,** привитав зібраних і коротко згадав, як це дійшло до того, що вперше в історії Америки введено виклади української мови в американському університеті. При цій нагоді згадав за заслуги д-ра Колмена, який зацікавив справою проф. Принса.

Після цього **проф. Принс** пояснив, як то він, як американський посол у Югославії, зацікавився українською піснею і мовою з радіопрограм і тому тепер чується вдоволеним, що йому пощастилося ввести українську мову в університет. Він думає, що знання одної славянської мови є ключем до всіх славянських мов. І заговорив по російськи та по сербськи, даючи зразок подібности обох мов. Висловив надію, що він сам ще навчиться по українськи, коли цей курс в університеті здійснить його надії. Курсом української мови зацікавлений теж президент університету, **д-р Батлер,** і він певен, що курс буде мати правильне університетське становище та буде товчком до введення в програму інших мов словянської групи.

Проф. **Маннінг** заняв другий з черги голос і вказав на поширення української мови не лише в Европі, але також в Америці, особливо в Канаді, де він подорожував і зазнайомився з українськими емігрантами і де навіть придорожні написи зроблено в двох мовах, англійській та українській (у провінції Альберта). Він перекладає тепер Шевченкові „Гайдамаки" на англійську мову і високо цінить українську літературу. Висловлює надію, що катедра української мови в університеті Коломбія буде осередком української культури в Злучених Державах.

Д-р **Колмен** почав промову польською мовою, бо він її викладає в університеті, а признаючися, що він ірляндець з походження, не чує ніякого упередження до інших національностей, як це буває в Европі, і тому почав від слів „Кохані українці". Опісля говорив уже англійською мовою та згадав, що зроблено дуже важний крок для поширення значіння української мови тим, що введено її як предмет у коломбійський університет, який займає передове місце в американському науковому світі. Булаб велика шкода — говорив він — якби цей курс не розвинувся і не притягнув відповідного числа студентів. Він сам буде старатися по своїм силам помогти українському курсові.

Після тих привітів п. **Стеткевич** в імени зібраної громади та в імени всього українського народу подякував проф. Принсові, Колменові та Маннінґові за їхню поміч та ініціятиву у введенні цього курсу та приступив до викладу на тему: **„Характеристичні прикмети української мови"**, що тревав 20 мінут. Лекція була цікава і прикувала увагу слухачів, особливо професорів департаменту та новозаписаних студентів. Також і представники української преси та українських установ цікаво слухали виводів інструктора-прелегента про походження української мови, її багатство, мельодійність та інші прикмети.

Накінець проф. **Принс** заявив, що вважає курс української мови за отворений і побажав успіху новому вчителеві та студентам.

Семен Демидчук.

Свято в Торговельній Школі.

Подяка дир. Д. Коренцеві за довголітній провід.

В середу 16. ц. м. в день св. Діонізія влаштували учні Торг. Школи „Р. Ш." у Львові свято іменин бувшому своєму директорові п. Денисові Коренцеві, дякуючи йому водночас за довголітні труди як керманичеві школи. Дир. Коренець — як відомо — передав з початком цього шк. року управу школи в молодші руки, а саме проф. Антонові Ковалиськові.

Свято почалось богослуженням, яке відправив катехит школи в б. каплиці СС. Василіянок при вул. Зибликевича. Відтак пішли всі до школи, де в гарно прибраній салі відбулось саме свято. Коли появився у дверях дир. Коренець, шкільний хор привитав його многоліттєвіям. Першим після того промовив до солєнізанта згаданий уже теперішній управитель школи проф. *Ковалисько*, підкреслюючи великі заслуги дир. Коренця для втримання й розвитку одинокої української Торговельної Школи (щойно від початку цього шк. року почала іствувати друга торговельна школа, а саме в Яворові). Після нього витали дир. Коренця дві дівчинки з теперішніх учениць, вручаючи йому квіти й альбом зі знимками, далі представник зорганізованих колишніх учнів школи і представник теперішніх слухачок та слухачів одворічного курсу для абітурієнтів.

Дир. Коренець у відповіді зазначив, що працював по совісти й силам, а також тепер на школу не забуде та буде нею опікуватись дальше. Не його вина, що школа до сьогодні є в комірнім та ще до того в такому положенні, що не знати, де завтра опиниться. Бувший директор вказав на обовязки учнів та абсольвентів, які вони повинні вважати довгом вдячности, дбаючи за добро школи, за її гарну славу, за кращі можливости приміщення і праці.

Зворушені були цим святом усі: Солєнізант, учительський збір та учні.

Увечорі відбулася спільна товариська вечеря у „Брістолю", в якій взяли участь усі учителі школи, постійні й доходячі.

При цій нагоді згадаємо, що працю дир. Коренця оцінили теж високо сусіди. Згадаємо хоч би відгук, що його найшла резиґнація дир. Коренця на сторінках органу т-ва вчителів професійних шкіл „Ґлос Школи Заводовей" з вересня ц. р. В довшій замітці п. н. „Уступлення визначних торговельних педагогів" (до речі — в множині, бо мова теж про д-ра Ф. Томанка, який залишив пост директора у львівській школі „Т-во Школи Гандльовей") читаємо між іншим ось такі слова признання: „...хоч із фаху історик,... вязав він у своїй особі те, що не часто можна зустрінути: педаґоґічне і купецьке знання та практику. Тому школа, якою він кермував, уже надовго перед реформою мала напрям купецький, особливо кооперативний". І дальше: „Є він незломним пропаґатором професійного шкільництва, яке ширить словом і друком".

Врешті на закінчення своїх міркувань пише автор (д-р Родзянкевич):

„Треба жалувати, що відходить від нас у переломовому часі, бо своєю радою і вказівками міг би — будучи ще в повні сил — нераз бути нам помічним, тимбільше, що все був відданий усією душею шкільним справам".

Наш часопис „Торговля і Промисл" присвятив окрему статтейку зміні проводу в Торг. Школі в числі з 1. жовтня ц. р. Бажаючи в ній ще довгих літ життя для дир. Коренця, побажав орган купців і промисловців теж „щоби згадана „емеритура" не заразила його громадською байдужістю, що така питома багатьом нашим емеритам". Бо „господарська думка ще більше ніж досі потребує плекання та поширювання".

Розбудова господарського життя нашого народу дійсно потребує дальше рук і знання дир. Коренця. Ми все ще не занадто багаті у громадських працівників. Зокрема в царині рідної економіки їх таки зовсім мало.

Революційний фермент у Совітах.

Краківський „І. К. Ц." помістив цікаву кореспонденцію з Москви про „тайний, але сумлінний бунт суспільности проти червоної тиранії у Москві". Подаємо її нашим читачам у перекладі.

Поволи, але постійно відбуваються еволюційні переміни у комуністичній системі. Їх напевно не заапробував би ні Ленін, ні ніхто з перших боєвиків за здійснення ідеї. Розпорядки, які основно змінюють дотеперішню програму, мають на меті приєднати симпатії широких верств населення, яке наражене на болючі недостачі і виявляє дотепер багато терпеливости. Не зважаючи на всі ці заходи, щоб приєднати прихильників, червоні тирани на Кремлі мають щораз то більше ворогів, а в суспільности нуртує тихий, але послідовний бунт, який доводить до суцільного фронту невдоволених.

Від часу до часу можна вичитати у большевицькій пресі коротенькі замітки про вбивство якогось комісаря колхозу, про спалення гангару, про отроєння керманича місцевої комуни, про таємну летунську катастрофу і т. п. Ясне, що пресові вістки виходять такими, начебто йшло про пімсту зі зависти, або зраненої любови, про замах невдоволеного, поодинокого буржуя. Опінія переходить над такими замітками до денного порядку, а преса старається звернути як найменше уваги на ці прояви реакції.

ГЛУХИЙ ГОМІН З ПІДЗЕМЕЛЛЯ.

Але втаємничені знають, що воно означає. Тишком оповідають собі, що ці спорадичні випадки є в дійсности актами пімсти, але не з приводу зраненої любови жінки. Головним мотивом цих злочинів є любов до батьківщини, до „матушкі Расеї", яка на думку невдоволених наражена на велику небезпеку. Повстають ріжні політичні організації, до яких приступає все більше невдоволених. Ці організації мають ріжні романтичні назви, як: „Братство золотої майбутньости", „Братство російської правди", „Смерть червоним тиранам", і інші. Нема списка членів, ні не платять ніяких вкладок зі страху, щоб виявлення списків членів не наразило їх на смерть. Не сходяться теж ніколи на сходини, а проте порозуміваються зі собою таємними знаками і дають постійно докази на своє існування.

ТИХІ МУЧЕНИКИ.

За заслонами цих організацій бувають випадки, які комуністична преса намагається замазати зі зрозумілих причин. Всеж таки про них довідується прилюдна опінія. Так було з Аресєєвом, якого перед кількома днями засудили на смерть у Свердловську. Аресєєв — як запевняють втаємничені — належав до братства „Смерть червоним тиранам". Був він сином дуже багатого гуртівника торговлі деревом, якого в 1929 р. вислали на заслання і забрали йому цілий маєток. Аресєєв хотів пімститись за батька і підпалив три літаки, які згоріли. Зате його розстріляли.

Голосний теж відгомін викликав вибух бомб у Лубянці (вязниця і осідок крівавого ГПУ, раніше Че-Ка у Москві — прим. Ред.), від чого завалилась частина склепіння у тайних будинках ГПУ. За підкинення бомб арештували Марію Артенко й її розстріляли з трьома її помічниками. Марія Артенко, донька вищого російського старшини з царських часів, мала брата, якого дуже любила і його вбила че-ка. Кількома наворотами переходила з-закордону до Росії, щоб зорганізувати бунт. Останнім разом привезла зі собою бомби, які помогли її перепачкувати до Лубянки її приятелі. Разом з ними згинула за добро своєї справи і Росії.

КАТАСТРОФА ВОЗДУХОПЛАВА „МАКСИМА ҐОРКОГО".

Одначе найбільшим актом пімсти — як запевняють втаємничені — була катастрофа велитенського совітського воздухоплава, що був гордістю совітського уряду і який збудували з вимушених складок. Большевицька преса писала, що в першу подорож новим воздухопла- вом вибирався теж ком. Каганович. Але якось так склалось, що ця подорож відпала і комісар залишився з життям. До членів тайних організацій належав Микола Благін, інжинір-летун воздухоплава, який посвятив своє життя, але сповнив своє завдання і спричинив катастрофу „Максима Ґоркого", який заповнили вщерть совітські комісарі та інжинири. Преса вияснювала катастрофу як наслідок неосторожности і припадку, але на думку втаємничених, правда виглядає зовсім інакше.

У колах російських емігрантів у Парижі і в Варшаві передають собі летючку, в якій Микола Благін заповів, що пішле в пекло „ту цілу червону банду". 10 хвилин перед катастрофою скинув Благін такі летючки над Москвою. Цей факт заховали большевики у великій тайні.

Ширіть наш часопис!

сло кімнат у помешканнях 41.489, пересічне число осіб на кімнату 3,3.

ДЖЕРЕЛА ПРОЖИТКУ.

У Коломиї черпали засоби прожитку: з хліборобства 3.264 осіб (9,7%), з гірництва і промислу 10.799 (31,9%), з торговлі й обезпечень 6.517 (19,3%), з комунікації і транспорту 2.845 (8,4%), з інших джерел (урядовці, лікарі, адвокати, судді, інваліди, емерити, домашня прислуга і т. д.) 10.363 (30,7%).

По містах проживало: з хліборобства 4.293 осіб (62,7%), з гірництва і промислу 1.245 осіб (18,2%), з торговлі й обезпечень 512 (7,5%), з комунікації і транспорту 230 (3,4%), з інших джерел 563 (8,2%).

По селах проживало: з хліборобства 111.725 осіб (89,9%), з гірництва і промислу 6.073 осіб (4,5%), з торговлі й обезпечень 2.162 (1,6%), з комунікації і транспорту 1.199 (0,9%), з інших джерел 4.253 (3,1%).

ВЕЛИЧИНА СІЛЬСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.

На загальне число 26.512 господарств: карловатих нижче 2 га було 17.368 господарств, на яких проживало 64.298 (3,7 на господарство), 5.816 простором від 2—5 га, на яких проживало 26.637 осіб (4,6 на господарство), 980 простором від 5—10 га, на яких проживало 4.972 осіб (5 на господарство), 111 простором від 10—15 га, на яких проживало 614 осіб (5,5 на господарство), 47 простором від 15—50 га, на яких проживало 220 осіб (4,7 на господарство) і 45 простором понад 50 га, на яких проживало 151 осіб (3,4 на господарство).

З найманої праці у хліборобстві проживало 13.774 осіб, з того на умовах робітників припадало 78 осіб, на фізичних робітників 13.696 осіб, між якими було 103 ремісників.

Із Берези Картуської на волю.

На днях з Берези Картуської вийшли на волю: абсольвент торговельного курсу Мирон Кулинич, сидів три і пів місяця; лікар з Кремянця д-р Василь Кархут, сидів 5 міс., і студент медицини з Перемишля Пантелеймон Грицеляк, сидів півтора місяця.

В концентраційнім таборі залишилося ще 95 осіб, у тому 57 українців, 17 ендеків і 21 комуністів.

Мобілізація двох міл. абисинців.

ЛЬОНДОН, 18. 10. ПАТ. Англійські джерела подають, що **негус змобілізував досі 2 міліони вояків.** Більшість їх тримають у резерві. Стан засоблення армії не є вдоволяючий. Що правда з Джібуті напливають уже явно транспорти зброї, та вони є тільки частиною того, що потрібне для озброєння абісинської армії.

ВЕЛИЧАВА ДЕФІЛЯДА.

АДДІС-АБЕБА, 18. 10. ПАТ. Перед негусом відбулась величава військова дефіляда, що викликала велике враження навіть на чужинців. Кордони поліції здержували розентузіязмовані юрби населення, що намагалося протиснутись до цісаря. Під кінець негус виголосив промову, в якій візвав вояків, щоб дали доказ своєї відваги. Потім просив духовенство, щоб молилося за успіхи абісинської армії. Свято закінчилось пиром, який цісар видав для вояків.

Дістали тут вістку в Джібуті, що приплили туди італійські пароплави з 350 літаками, які мають перевезти до Магадішу в італійськім Сомалі.

НЕ БУДУТЬ БОМБАРДУВАТИ АДДІС-АБЕБИ І ДІРЕДАУІ.

РИМ, 18. 10. ПАТ. З міродайних джерел подають, що представники кількох великодержав, які мають своїх представників в Аддіс-Абебі і Діредауі просили італійський уряд, щоб не бомбардував цих місцевостей. Італійський уряд відповів, що видав уже відповідні розпорядки й цих міст не будуть бомбардувати, але під умовиною, що вони не будуть місцем концентрації військ і воєнного матеріялу.

ЕПІДЕМІЯ СПЛЯЧКИ СЕРЕД ІТАЛІЙСЬКИУ ВІЙСЬК.

Італійські воєнні ділання в Огадені припинили зливні дощі. Рух відділів утруднюють хворі на малярію й жовту фебру. Дезертири з армії ген. Граціяні твердять, що в рядах італійської армії поширюється епідемія сплячки, що її розносять мухи тсе-тсе. Серед кольорових італійських вояків панує велике невдоволення з приводу абісинської війни, що серед муринів дуже непопулярна.

Заворушення на Литві

БЕРЛІН, 18. 10. ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє з Ковна: В ріжних місцевостях в північній Литві, головно в околицях Тельш прийшло до селянських заворушень. Вони подібні до тих, що мали місце давніше в південній Литві. Ці виступи, що мають господарське підложжя, у Тельшах прибрали протижидівський характер.

НОВИНКИ.

— Кожна інтелігентна людина потребує душевного корму, а ним є добра книжка. Доброю книжкою сміло можемо назвати календар „Криниця“ на рік 1936. Літературна частина і календарна, яка в ньому міститься, вдоволять навіть найбільш вибагливого читача. Ціна примірника зол. 1.50. Продають книгарні і висилає Адм. „Діла“. На порто долучити 30 сот.

— **І. виклад у серії Академічних Вечорів.** В неділю 20. ц. м. в год. 18. (6 веч.) в салі „Української Бесіди“ у Львові (вул. Рутовського 22) відбудеться виклад **о. мітрата д-ра Й. Сліпого п. наг. „З подорожі по Англії“**, ілюстрований світлинами. Цим викладом Богословське Наукове Товариство зачинає нову серію своїх „Академічних Вечорів“.

— **Концерт фортепіянових українських композицій** у виконанні піяністки Г. Левицької відбудеться в салі Національного Музею, Мохнацького 42, в неділю 20. X. ц. р. в год. 18. Карти вступу по 1.50, 1.— і для молоді в групах по 0.50 зол. видає Управа Національного Музею.

— **Засідання комісії національної економіки, соціольогії й статистики при Історичній Секції НТШ.** в справі реорганізації проводу відбудеться в понеділок, дня 21. жовтня в Бібліотеці НТШ.

— **Поклін тіням письменника Осипа Маковея.** Десяті роковини смерти письменника Осипа Маковея Бережанщина вшанує прилюдними вечорницями в днях 19. і 27. жовтня ц. р. І так в суботу 19. жовтня ц. р. в год. 8.30 рано в парохіяльній церкві відправлять жалібне богослуження з панахидою, опісля зложить поклін тіням письменника молодь. Вечором в год. 8-ій веч. у салі „Украін-Банку“ відбудеться академія з такою програмою: О. Маковей-Філярет Колесса: „В горах грім гуде“ — хор „Бережанського Бояна“ під управою о. д-ра Ф. Побігушки; д-р Михайло Рудницький: „Осип Маковей — поет життєвих непорозумінь“; П. Сарассате: 1) „Романца Андалюза“, 2) „Циганські мельодії“ — сольо на скрипці відіграє інж. Омелян Марків. Акомпаніює п-і Ольга Бачинська. О. Маковей: „Воскресла Україна“ — фрагмент поеми „Подорож до Києва“ — декляманія. Л. Бетговен: „Соната“, оп. 13 — відіграє п-і Ольга Бачинська, О. Маковей: „Криваве поле“ — рецитація; „Ой Морозе, Морозенку“ — хор „Бережанського Бояна“. В неділю 27. жовтня ц. р. у 12-ій год. відбудеться загальна академія в салі „Украін-Банку“ силами й старанням культурно-освітніх товариств, установ і організацій Бережанщини.

— **Останній шлях дир. Івана Іжицького.** Дня 18 ц. м. в год. 3 попол. вирушив похоронний похід з тлінними останками бл. п. І. Іжицького, дир Союзного Базару і Краєвого Т-ва Кредитового, з дому при вул. Виспянського 31 на Личаківський цвинтар. Похорони вели о. прал. Пясецький, о. крил. Д. Лопатинський і о. Дуткевич. За домовиною йшло около 200 осіб: рідня, товариші праці і знакомі. Співав хор радн. Купчинського. Над могилою промовляли: від Краєвого Т-ва Кред. д-р А. Говикович, від Союзного Базару дир. З. Рутковський, від рідні о. С. Дурбак. Покійного поховали побіч його тестя, бл. п. Івана Белея, б. начального редактора „Діла“, недалеко могили І. Франка.

— **Страйк трамваєвиків у Львові.** Як ми вже вчора повідомляли, у звязку з покаранням 4 трамваєвих робітників і виписанням їх назвищ на таблиці застрайкувало 128 варстатових робітників. У пятницю здержалися від праці теж робітники варстатів на Габриелівці, Персенківці та в ремізі при вул. Городецькій і около 40 робітників міської електрівні. Також частина трамваєвиків зі служби руху при вул. Городецькій не виїхала з возами на місто. Тому до год. 9 рано на трамваєвих лініях було безголовя, бо наслідком унерухомлення всього табору управа мусіла висилати на всі лінії вози, перекидаючи їх із частинно урухомлених ліній на неурухомлені лінії. Робітники побили тяжко веркмайстра Івана Павловича, який працював у варстатах при вул. Вулецькій. Побитого перевязала рятункова стація, а опісля поліційна ескорта відставила його до дому. В ремізі при вул. Городецькій страйкарі поклалися на шинах, щоб трамваї не могли виїхати. Як прийшла поліція не хотіли вступитися зі шин, а сказали, що будуть переговорювати з трамваєвою управою. Щойно як прийшов директор трамваїв Русін і виголосив промову, страйкарі вступилися зі шин, кондуктори повсідали до трамваїв і частина возів виїхала на місто.

— **Грабунковий напад коло Львова.** У четвер вечором коло Зимної Води відпочивало в рові двох братів Микола і Василь Ледіви, які вибрались пішки до Ліська, де мали дістати працю. Оба браття мали зі собою валізку з біллям вартости 180 зол. і 9 зол. готівкою. До них приступило двох мужчин кажучи, що є громадськими сторожами і відійшли. За хвилину вернулись і під загрозою револьверу забрали братам валізку з біллям і гроші. Один з них ударив ще Миколу Ледіва револьвером у голову і після того оба грабіжники втекли. Поліція веде слідство.

— **Хто виграв на льотерії.** В першім дні тягнення держ. кляс. льотерії впали виграні на такі числа: 20.000 зол. на ч. 163761. 10.000 зол. на ч. 85241. 5.000 зол. на ч. 35016. 2.000 зол. на ч. 1159[illegible] 13325. 500 зол. на ч. 34529. 400 зол. на ч. 1074[illegible] 19514 39616 46690 79289 139422 165879 172637.

— **Львівська хроніка.** У четвер вполудне обсунулась за Личаківським двірцем стіна піску з камінням і придавила 35-літнього робітника Корнеса. Робітники витягнули Корнеса тяжко потовченого і занесли його до помешкання на Личаківських Пасіках. Щойно вечором каритка рятункового поготівля відвезла його до шпиталю. Лікар ствердив, що Корнес має зломаних кілька ребер. — Хані Гербер при вул. Божничій ч. 1 згинуло 278 американських долярів. Поліція арештувала у звязку з тим 65-літню Софію Штальгамер і 31-літню служницю Параню Карвак. — При вул. Сонішній ч. 32 безробітний 38-літній Михайло Краєвський напився оцтової есенції. Рятункова каритка відвезла його до шпиталю. — У четвер в полудне сторожеві міських арештів Петрові Франішинові вирвався з рук проступник Бронислав Вольський і почав утікати до пасажу Феллерів. Сторож стрілив на пострах, але Вольський утікав далі і щойно при вул. Легіонів вдалось його зловити. Вольського відішлють до Келец, бо за ним шукає тамошній суд.

— **Краєва хроніка.** У четвер вечором на передмістю Ярослава Гарбарі напали на мості над Сяном два бандити на 25-літнього рільного робітника Михайла Шикулу зі Соботина і побили його так тяжко, що Шикула помер. Здогадуються, що Шикулу вбили авантурники, яких недавно викинув за двері убитий на весіллі своєї сестри. — У Ластівках пов. Дрогобич вибухла пожежа в забудуваннях Германа Егера і знищила хату та будинки. — В ночі з 17. на 18. жовтня невідомі злодії при допомозі витриха або підроблених ключів дістались до канцелярії громадського уряду в Юзьківцях пов. Золочів, звідкіля забрали огнетревалу касу з 600 зол., які зібрали за податки. Поліція веде слідство. -

— **Париж ощаджує.** Позавчора перестали у Парижі освічувати важніші памятники і площі; так рішила міська рада. Така ілюмінація коштувала річно мілион франків. Площа Згоди, Етуаль, будинок опери будуть ілюміновані тепер тільки у святочні дні. Сподіваються, що таке

обмеження залишать тільки на зимові місяці, а коли прийде т. зв. сезон знову все буде повне світла, щоб чужинці мали образ роскішного Парижа

— **Санаторії на бігуні.** Англійський підбігуновий дослідник Дебенгем, учасник другої експедиції Скотта на південний бігун, висунув проєкт, щоб вибудувати на Шпіцбергу велике літнище із санаторіями та спортовими майданами. На його думку, ця околиця дуже пригожа на літний відпочинок з огляду на своє повітря та температуру. Це найздоровіші місця земного глобу, бо недуги, бактерії та мікроби тут майже не розвиваються. Вже утворили фінансову групу, яка має здійснити цей плян і небавком люди їздитимуть на бігун, як до ближчих літнищ.

— **Ріжні вістки.** Англійський парлямент і палата льордів збираються 22-го ц. м. — На ловах випадково ранений від вистрілу австрійський посол у Берліні. — Підчас розкопів у Палестині, де колись стояло славне ханеанське місто Хаї, відкрили святиню вибудовану 3000 літ перед Хр.; місто лежить на захід від Вифлеєму, зруйнували його 2000 літ перед Хр. — Колишній англ. міністер закорд. справ Остен Чемберлен матиме у Парижі прилюдний виклад про італійсько-абісинський конфлікт. — Між Льондоном і м. Ліль ввели постійні перелети. — У Москві ввели однострої для почтових урядовців і листонošів. — За перших 8 місяців цього року вивезли з Совітів 2.100.000 тон нафти; на 700.000 тон менше, як за минулий рік. — Статистика каже, що у Франції є 25.470 лікарів, 11.200 акушерок, 8010 дентистів і 3833 ветеринарів

ВІДГУКИ ДНЯ.

Й

Високошановна Пані! Знаю, бо нераз Ви давали цьому недвозначний вираз, що мої фейлетони на тему мови Вам не подобаються. Не тому, щоби були дуже слабі, а тому, що вже стільки є лікарів мови. Але що робити!? Колиб Ви стрінули таке нещастя, як от я перед двома днями, то здається, сілиб самі за мій столик і написалиб не то фейлетон, а вступну статтю.

Здибаю на вулиці свого доброго знайомого, артиста театру, відомого з доброї дикції і ясного голосу.

— Доброго здоровля! — кажу.

— Мо... гик!... є пова... гик... жання. — відповідає з трудом.

Зів — думаю — чоловік щось сухого, не попив і гикавка вчіпилась.

— Щож там у театрі?

— Ет — махнув рукою — не гик! питайте. Я вже гик! не в театрі.

— Ов! Чому?

— Бо гикаю.

— Справді? А я думав, що це від сухого хліба, непомащеної каші...

— Це від букви „й"! Бодай його... гик!... на світі не було.

І почав розказувати:

Дістав його театр недавно одну нову песу. Прочитали — нічого, можна ставити і касу дасть. Біда тільки: автор без стажу і тому не знати, чи чиста мова. Вирішили післати до знавця, щоб переглянув і виправив. Післали і знавець швидко звинувся. На око виглядало, що й не богато виправляв. Але потім показалося, що дуже багато: де було „і" поставив „й".

Почали проби:

Одарка: Щож тобі й казати й щож говорити, й не сказавши, можеш зрозуміти й про що йде, й чого хочу.

Василь: Й не кажи! Й так знаю добре, що й я тебе кохаю й ти мені подобаєшся й ти мене кохаєш й я тобі не осоружний

Як почали актори правильно вимовляти, то аж їм дух запирало. Дехто, менш солідний, перейшов на „і" і врятувався, а мій знайомий сказав собі: „й таки буду так вимовляти!" — і пропав.

Дістав хронічну гикавку, стратив хліб, а тепер хоч бери в уста камінюку, як Демостен, і відучуйся десь на відлюдді.

Після розмови з П. Т. гикавим, кинувся я на наше друковане слово і — далі шукати за „й".

Чи справді тепер на нього така пошесть і чи справді воно так шкодить...

Бачу, що справді. Люди просто якусь „ййкову" манію дістали. Байдуже їм, що на „і" падає наголос, що воно лучить два довгі речення, коли тільки перед тим „і" голосівка, тоді до „і" присувається друга палочка а з крапки робиться хвостик і виходить „й".

— Співучість мови цього вимагає! — казав мені один знавець.

Уявляю собі, якби виглядала пісня: „І сам не піду і тебе не пущу" — колиб там поставити „й"?!...

Ентузіясти букви „й" пішли ще далі і дають його навіть по шелестівці, ба, по двох, ба, по протинці!

„З огляду на майно тих товариств й дальший їх розвиток, й добро членів, й інтерес нації..."

Агі!

Галактіон Чіпка.

ДИВОГЛЯДИ.

ЖЕБРАЧКА-МІЛІОНЕРКА.

Одну 62-літню віденську жебрачку засудили на три тижні вязниці за те, що вона збирає на вулиці милостиню і складає її до банку. Має вона там уже на книжечці 96.000 шилінгів. Було би не залишилось її приватною тайною, якби вона не була згубила чекової книжечки і не шукала її через поліційне бюро. Виявилось, що має вона від свого капіталу 600 шилінгів місячно ренти.

ЗУБКОВ І ЛІГА НАЦІЙ.

Колишній шурин Вільгельма II московський авантурист Зубков, що був жонатий із княжною Вікторією, живе тепер зовсім бідний у Люксембургу. Йому вдалось звернути на себе увагу одного париського журналіста з „Парі-Соар" перед яким він мав нагоду оповісти своє нещастя: Цісар Вільгельм II щодня присилав до нього ріжних посередників, щоб він розвівся з його сестрою. Після довгих переторгів цісар обіцяв Зубкову заплатити відступне 1.500.000 марок. Вони підписали умову. Гроші мав Зубков дістати тиждень пізніше. Тимчасом до трьох днів умерла княжна. Тоді Зубкова вигнали із замку. Даремне він показував умову і домагався грошей. Тепер він хоче звернутись із цією справою до... Ліги Націй. Але Ліга Націй занята тепер Абісинією і готова вислати його туди, щоб пробував удруге щастя.

ЩО ГУБЛЯТЬ ЛЬОНДОНЦІ.

Льондонська статистика стверджує, що в одному великім льондонськім кіні за рік відвідувачі забули 1000 пар рукавичок, 200 пар панчіх (!), сотні черевиків, 10 кільо ковбасок і сотні дрібних дорогоцінностей вартости від 1 зол. до 15.000 зол. Забуті парасолі та таблиці йдуть на тисячі. З цього виходить, що льондонці дуже розсіяні та забудькуваті, бо все заняті „власними думками". Зате неодин мешканець суходолу дивується, що майже нічого з цих предметів не пропадає, коли тільки їх власник памятає, де що забув. Дрібні крадежі у Льондоні майже не істнують і все те, що люди забувають за дня можуть увечір найти на поліції.

З кіна.

Кіно „Палас": „Це люблять мужчини".

Весела австрійсько-мадярська комедія у німецькій мові з мадярськими акторами. Погідна історія про батька двох синів, які дійшли до великого маєтку завдяки здоровому купецькому змистові батька, скромненького продавця шкільного приладдя. Коли один із синів хоче женитись із донькою барона, тоді соромлячись низького становища свого батька, приневолює його продати улюблену ним крамничку і переселитись у Будапешт. Синок із великими плянами має теж нахил трохи „поправляти щастя" нечистими інтересами. І тут батько виступить як янгол-хранитель у веселій ролі. Головну ролю батька грає незрівняний Секе Сакаль. У жіночій ролі виступає симпатична артистка Барсоні; два коміки теж відомі артисти з мадярських комедій.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Марія з Бурачинських Волянська, дружина пароха Соколівки коло Косова, померла по довгій і важкій недузі в 71. р. життя. Похорони відбудуться в понеділок, дня 21. жовтня ц. р. рано. В. І. П.! 541

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

Гостина ревелерсів „Евгена". В суботу 19. ц. м. виступить одинокий раз у салі „Сокола" найкращий український хор ревелерсів „Евгена". Станиславівське громадянство напевно заповнить салю „Сокола" по береги та з приємністю проведе час на концерті. Добірна програма і склад хору „Евгена" дають запоруку, що концерт буде стояти на належній висоті.

Загальні Збори Кружка „Р. Ш." ім. М. Шашкевича відбулися 29. 9. ц. р. Збори відкрив голова Кружка посол д-р Ів. Волянський, згадуючи про померших членів-добродіїв: Емілію Калайську, Івана Бородайкевича й Андрія Бировича. Збори вшанували їх память повстанням з місць. З черги д-р Волянський здав звіт з діяльности Кружка. Отож Кружок є власником трьох шкіл, які удержує з жертв громадянства. Одначе жертвенність громадянства в останніх роках, спеціяльно в останньому році чогось дуже змаліла й через те матеріяльний стан Кружка дуже лихий. Д-р Волянський апелює до членів, щоб приєднували нових членів і дякує при кінці за посвяту учительству, яке розуміє тяжкий фінансовий стан Кружка й витревало стоїть на своїх позиціях. Опісля здав звіт скарбник Кружка д-р Хомин. З його звіту довідуємося, що Кружок мав лише 10.405.69 зол. доходу і 10.169.64 зол. розходу. Між зобовязаннями Кружка є такі цифри, які ще раз доказують велику посвяту рідного шкільного вчительства. А саме: залеглі платні: школі ім. М. Шашкевича 12.278.74 зол.; дівочій гімназії 3.600 зол.; фах.-доповнюючій школі 2.385.60 зол. Потім здавали звіт: дир. Глушко (дів. гімн.), дир. Пелік (нар. школа) і дир. інж. Прпотай (фах.-доповн.). Всі три директори підчеркнули поганий фінансовий стан в усіх школах. Після дискусії над звітами на внесок контр. комісії Збори ухвалили абсолюторію уступаючому виділові. Вкінці приступлено до вибору нової Старшини Кружка, до якої (теж по довшій дискусії) ввійшли: посол д-р Ів. Волянський — голова (11 раз!) і як члени Старшини п. Грушкевичева, д-р Хомин, інж. Дутка, проф. Голембйовський, дир. Макогон, дир. Глушко. Заступники: проф. Бойцун, дир. Слюсарчук і проф. Самоверський. До контр. комісії ввійшли: дир. Ворончак, дир. Шевчук і дир. Трач. Заступники: дир. Курдилик і дир. Ткачук. Крім того вибрано делегацію на Заг. Зїзд „Р. Ш." у Львові й на Заг. Збори Повіт. Союзу Кружків, у склад якої ввійшли: д-р Волянський, інж. Дутка, проф. Бойцун, дир. Макогон, дир. Пелік і п. Степанія Каратницька. Новий виділ поставив собі за ціль поліпшити фінансовий стан Кружка в чому усе громадянство мусить виділові подати помічну руку.

Б. Л.

КАЛУШ.

Просвітно-кооперативне свято у Вістовій. Гарне свято „Просвіти" і кооперації відбула дня 22. 9. ц. р. Вістова, калуського повіту. Після Служби Божої, яку відслужив о. Сілінський у місцевій церкві, дальша частина свята відбулася на громадській площі, якої дійсно прекрасне положення заокруглило гарні враження зі свята. Академію попередила панахида за померших членів місцевої чит. „Просвіти" і кооперативи, підчас якої виголосив о. Сілінський проповідь. Опісля йшли промови п. І. Короля про „Просвіту", м-ра В. Ничая про кооперацію та привіт від калуських кооп. організацій, що його зложив дир. Яр. Рубчак і привіт від філії „Сільського Господаря" інж. Дубрівного. Промови були перетикані гимнами „Просвіти" і кооперації, що їх відспівав міш. хор зі Студінки. Крім того зложили ще привіти представники дооколичних сіл. В програму входили ще продукції хору у Долпотові, а також дутих орхестр з Хотіня і Підгорок. Та найкращими точками свята були вправи Вишколу Хлібор. Молоді „С. Г." зі Студінки під проводом п. Д. Мостиської і п. Й. Вульбана та вправи доросту з Долпотова. Нац. гимном і дефілядою перед повітовими делегатами і провідниками села закінчилося це свято. Навзагал підсумки національної роботи цього колись сильно закацапщеного села поважні.

Попис доросту „Союзу Українок" у Калуші. В неділю 6. 10. ц. р. уладила калуська філія „С. У." попис свого доросту. Вечір цей був приємною несподіванкою для усіх гостей, що прийшли на нього більше з обовязку. І хорові і танкові продукції та вільноручні вправи нагороджувала публика щораз рясніщими оплесками. Зокрема з великим захопленням оглядала „Гагілки", виведені вперше у Калуші де зрештою нема навіть старого звичаю великодних гагілок. У підготову доросту до цього свята вложила найбільше труду п. Ст. Гишавена а п. Король у підготову хору.

Кінець рільничого „страйку". Після трьох безпробмаркових понеділків, спричинених своєрідним хліборобським страйком в останній понеділок відбувався знову нормальний торг. Найбільше на цьому страйку потерпів мабуть калуський магістрат, що за торгові оплати в торгові дні збирає кожним разом по кількадцять тисяч золотих. Помітніша звишка цін рільничих продуктів, що їх мав поправити цей страйк, не зазначилася.

Господарські покази. Філія „Сільського Господаря" в Калуші задумує уладжувати на закінчення господарських праць районові господарські покази в Підгорках (27. 10.) та в Голині й Войниловí в початках листопада. На показах будуть виставлені хліборобські продукти виплекані Хліборобським Вишколом Молоді та членами кружків „С. Г.".

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

НАШ СВІТ, ілюстрований журнал літератури, мистецтва, науки. Луцьк 15. жовтня 1935. Р. V. Ч. 4. Зміст: П. Серпенко: Почаївська ніч. — Гр. Луцик-Музлик: Дропоруб. — Володар Крупенко: Мрії. — Йосип Гаврилюк: „Зірваний цвіт. — Петро Мегик: Церква й мистецтво. — Н. Ріпецький: На старті. — С. Дольницький: Лічильні сили музики. — В. П-вич: Українське Дузе. — Н. Н.: З меди цини. — К. Р-цький: Чуда техніки. — Мандровець: У вогні революції. — Трибуна читачів: Хліборобська поезія. — Літературний фейлетон: Наука чемности. — Смішне в житті славних. — Про все потроху.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Львів, неділя, 13. жовтня 1935. Р. XV. Ч. 41.

МОЛОДА УКРАЇНА, місячник незалежної думки. Париж, вересень-жовтень 1935. Р. І. Ч. 5—6.

MORZE. Warszawa, październik 1935. R. XII. № 10.

PŁOMYK, tygodnik dla dzieci i młodzieży. Warszawa, 14. października 1935. R. 20. № 7.

PŁOMYCZEK, tygodnik dla młodszych dzieci. Warszawa, 14. października 1935. R. 20. № 7.

MAŁY PŁOMYCZEK, tygodnik dla dzieci szkół miejskich. Warszawa, 14 października 1935. № 7.

MAŁY PŁOMYCZEK, tygodnik dla dzieci wiejskich. Warszawa, 14 października 1935. № 7.

СПОРТ.

УЧІТЬСЯ ПЛИВАТИ В ОСЕНИ!

Пливацька секція К. Л. К. повідомляє, що вона винайняла в понеділки від год. 17.45 до 18.45 та в четверги від год. 18.45 до 19.45 криту пливальню при вул. Яблоновських ч. 5. З пливальні має право користати кожний, хто закупив білет у ціні 50 сот. в ЕКО, Сикстуська 29, у Пласті, Руська 3 і при касі в харчівні „Основа". Абонамент на десять разів 4.50 зол. Рівночасно відбуваються курси для тих, що не вміють плавати, за мінімальною оплатою під проводом фахового тренера. Близчі інформації у пливальні.

СТАНИСЛАВІВ.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

Через недогляд нашого кореспондента зайшла помилка в реценції з І. змагань у дужанні між дружинами „Фрозінн" — „Сокіл І" у Станиславові. Вислід кінцевий цих змагань був 12:2 для „Фрозінну", а не — як помилково подано — 12:0. Два пункти для „Сокола" добув Новак В. у боротьбі з Босом в 13. сек. Б. Л.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 19. X год. 8. веч. Аб. 3. „Шістнацятилітка".

Неділя, 20. X. год. 4.30 попол. Аб. 3. „Музика на вулиці"; год. 8. веч. Аб. 3. „Шіснацятилітка".

Понеділок 21. X. год. 8. веч. Концерт Гофмана.

Вівторок 22. X. год. 8. веч. Аб. 4. Прем'єра „Фридрих Великий" (ювилей Людв. Сольського).

Театр Ріжнородностей.

Нечинний.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

Жовква:
19 X. „Дівча з Маслосоюзу".
20. X. „Отаман Пісня".
21. X „Спадкоємець".
22. X. Серед бурі".
З Жовкви іде Театр до Рави Руської, Угнова, Сокаля і Камінки Струмилової.

Кіна.

АДРІЯ: „Азбука гільтаїв", „Тайна пристані".

АПОЛЬО: „Вацусь" (Димша).

АТЛЯНТИК: „Світанок, день і ніч Мавестини".

ВАНДА: „Драйфус", „Тут царить гумор".

ҐРАЖИНА: „Орлов" із Ліяною Гейд із Петровичем.

КАСІНО: „Хрестоносні походи" (реж Сесіля Міля).

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Фолі Бержер" (Моріс Шевальє".

МАРУСЕНЬКА: „Бар-Міцве", „Живи та смійся".

МІРАЖ: „Пристрасні любки", „Пригоди пеховця" (Чарлі Чаплін).

МУЗА: „Весела вдовичка".

ПАКС: „Молодий ліс" і додатки.

ПАЛЯС: „Це люблять мужчини".

ПАН: „Галька" Монюшка" (з Кепурою).

РАЙ: „Дві Йоасі" (Смосарська).

СВІТ: „Злодій сердець", „Родина Ротшильдів".

СОНЦЕ: „Жінка під контролею", „Мобілізація в Сонці".

СТИЛЕВЕ: „Дівча з хмар" (Хозе Мохіка) та ревія „Осінні збитки".

ТОН: „Пат і Паташон як джезбендисти"

УТІХА: „Серце індіянки" та ревія.

ХИМЕРА: „Малий полковник" (Шерлі Темпль).

Закордонне радіо.

Субота, 19. жовтня 1935.

Відень (506,8) 17.00 Концерт військ. орх., 19.25 „Каліостро в Відні" оп. Ів. Штравса, 21.10 Форт. твори Бравса. **Брно** (325,4) 19.50 Пісні Яносікових опришків і нар. словацька орхестра. **Кошиці** (259,1) Словно-муз. авд. для Закарпаття. **Прага** (470,2) 16.10 Концерт військ. орх., 22.30 Легка музика, 21.00 Мельодії та діяльоги з 1860—1900 р., 21.45 Ліричні твори Бріно, фрагм. із „Люізи" оп. Шарпентієра. **Білгород** (437.3) 13.15 Нар. пісні. **Берлін** (356,7) 12.00 Вес. концерт, 18.15 Кантата на два год. і муз. Фелькнера. **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00 Музика, 22.30 Флети. **Кельн** (455,9) 19.00 Смичк. квартети. **Мінхен** (405,4) 15.15 Форт. твори Єнзена на 4 руки, 18.30 Соната на скр. і форт. г-дур Вестермана. **Будапешт** (549,5) 12.05 Форт. ресіталь, 13.00 Циг. орх., 17.30 Клярнет, 19.55 Концерт орх., 21.25 „Весілля в карнавалі" оп. Польдінія. **Міляно** (221,2) 11.30 Популярна музика. 12.30 Тріо. **Рим** (420,8) 17.10 Концерт квартету, 20.50 „Ля ведова скальтра" оп. Вольф Феррарія.

Неділя, 20. жовтня 1935.

Відень (506,8) 11.45 Симф. концерт, 12.55, 18.15 Попол. музика, спів, 20.15 Арії та пісні, 23.05 Віденська музика. **Братислава** (298,8) 10.10 Сп. арії Генделя. **Брно** (325,4) 17.50 Твори чеських композиторів — сп. муз. **Кошиці** (259,1) 17.55 Для Закарпаття (в муз. частині: нар. пісні в вик. Кодяра). **Прага** (470,2) 7.30 Концерт, 9.55, 20,20 Хор, 15.00 „Цілунок" оп. Сметани. **Париж** (1648) 13.15 Муз.-вок. концерт, 18.00 Концерт симф. орх. **Білгород** (437 3) 13.15, 18.30 Арії та пісні. **Кенігсвустергавзен** (1571) 11.30 Авд.: Льопе де Вега, 14.30 Двофорт музика, 19.00 Перли німецької нар. пісні, 20.00 Віденські мельодії. **Кельн** (455,) 10.30 Вес музика, 19.15 Нар. музика, 20.00 Пятьдесятьліття „Циганського барона" вес. вечір: орх., хор, солісти. **Ляйпціг** (395,2) 14.30 Суч. пісні, 18.00 Вес. авд. (пісоньки, музика), 19.30 „Золото Рену" оп. Вагнера. **Мінхен** (405,4) 12.00 Концерт, 15.05 Пісні й камер. твори Фішеншлягера. **Будапешт** (549,5) 12.30 Концерт оп. орх., 17.00 Циг. музика. 19.50 Спів. **Міляно** (221,2) 13.10 Легка музика, 20.50 „Ля Кампана Сомерса" („Затоплений дзвін") оп. Респігія на осн. Гавптмана. **Рим** (420,8) 13.00 Легка музика, 20.50 Симф. концерт.

Львівське радіо.

Субота, 19. жовтня 1935.

6.20 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Концерт орх.. 13.30 Найгарніша гр. пл., 14.30 Концерт мандоліністів, 15.00 „Гінці чорної королеви" новеля, 15.15 Біржа, 15.25 Польська морська торговля, 15.30 Гріґ: Концерт а-моль — орх. із гр. пл., 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Військ. марші з гр. пл.. 16.30 Техн. скринька, 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Капітал і кредит, 17.15 Новини з гр. пл., 17.45 Світ наших звірів, 17.50 Гутірка про місто Козьмин, 18.00 „Як Сінґ вгадав, що світ це куля", 18.30 Огляд видавництв, 18.40 Сільва рерум, 18.45 Лебединий спів із гр. плит., 19.00 Львовяни організатори істор. зіздів, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Трансм. із чеської Праги: Пісні Яносікових опришків, хор. і слов. нар. капеля, 20.25 Гр. пл., 24.45 Веч. денник, 20.55 Із суч. Польщі, 21.00 Осінь, 21.30 Вес Сирена, 22.00 Акт гутірка, 22.40 Легка музика, пісоньки, 22.05 Танк. музика.

Неділя, 20. жовтня 1935.

9.00 Ранішня авд., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Театр новини, 12.15 Муз. поранок, 14.00 „Білі й чорні" фрагм. із книжки Юр. Ґіжицького, 14.20 Легка музика з гр. пл., 15.00 Чвертьгодина жінки-хліборобки, 15.15 Легка музика з гр. пл., 15.25 Огляд ринків рільних продуктів. 15.38 Музика з гр. пл., 15.45 Хліборобська гутірка: Може бути ліпше й дешевше, 16.00 Для дітей: Чим є твій батечко? — Листарем. 16.15 Концерт сальон музики, 16.45 Концерт муж. хору, 17.00 Танк. музика, 17.40 Словно-муз. авд., 18.00 Пісоньки, 18.30 Театр Уяви: „Секретарка сліпця" Люнцера й Вольфа, 19.10 Рекл. концерт, 19.25, 21.45, 21.46 Спортові вістки. 19.30 „Фавст" Ґунода з гр. пл., 16.45 Що читати? — марпністична белетристика, 20.00 Концерт орх., 20.45 Вимки з творів Й. Пілсудського, 20.50 Веч. денник, 21.00 На веселій львівській хвилі, 21.30 У Святохреских горах, 22.00 Концерт орх., 23.05 Танк. музика в вик. акордеонів із гр. пл.

БІРЖА.

ГРОШІ.

На нинішній варшавській біржі нотовано такі курси: Бельгія 89.40, 89.63, 89.17, Берлін 213.70, 214.70, 212.70, Голяндія 360.20, 361.10, 359.30, Льондон 26.13, 26.26, 26.00, Ню Йорк чеки 5.31.50, 5.34.50, 5.28.50; Ню Йорк кабель 5.31 і пять восьмих, 5.34 і пять восьмих, 5.28 і пять восьмих, Париж 35.01.50, 35.20, 34.93, Прага 21:94, 22.04, 21.94, Стокгольм 134.85, 135.50, 134.20, Швайцарія 173.00, 172.95, 173.40.

Акції Баку Польського 91.25, 91.00, Стараховиці 33 50—35.00.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.36 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 18-го жовтня п. р. кооперативам платив за: льоко Львів

1 кг.	масла десерового бльокового без опакування . .	2·70 зол.
1 кг.	масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.74·50 „
1 кг.	масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·80 „
1 л.	молока	0·15 „
1 л.	сметани	0·75 „
1 к.	яєць	4·30 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, молоко і сметану здержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 18. X п. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята 0·90—1.30 не худі	0·95 зол.
Курки однорічні не худі	1.05 „
Качки годовані з ясним опір.	0.75 „
Качки товщеві	0.80 „
Гуси годовані	0.75 „
Гуси товщеві	0.80 „
Пантарки годовані	0.90 „
„ товсті	1.— „
Індики год.	1.— „
Індички год.	1.10 „
Індики товсті	1.10 „
Індички товсті	1.20 „

Курки й курята приймає в кожній кількості. Іншу птицю в кількости визначеного приділу для кожного свого доставця. Приймає нових доставців.

Заява.

Потягнений до судової відповідальности за поширювання неправдивих вістей про особу ВПР. о. крил. В. Липиняка, заявляю отсим ще перед судовою розправою, що мої заміти були оперті на фальшивих інформаціях.

Вісти ці безпідставні і тому за нанесену ВПР. о. крил. В. Липиняковi кривду і прикрість отсим перепрошую.

У Львові, дня 15. жовтня 1935.

540 Д-р Осип Філяс.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0.35
одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480—
„ „ 1/2 . . . . . . „ 250—
„ „ 1/4 . . . . . . „ 130—
„ „ 1/8 . . . . . . 70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10